

կամ ուրիշի կը հրամայեն իբրև ախորժեղի քաղցրաւենի մը, որովհետեւ խոտին լեղի ու անհամ մասունքը զտուած ու անուշցած կ'ըլլան :

ԲԺՇԿՈՒԹԻՒՆ

Շաքարեղինաց ակռային վրայ ըրած ազդեցութիւնը :

Սօտերս I արեւ բնալոյծը շաքարեղինաց մարդուս ակռային վրայ ըրած ազդեցութեանը քննութիւններէն հետեւեալ չորս դիտողութիւնը կ'ընէ .

Ա . Նարակ շաքարը, թէ եղեգի եղեր է և թէ բանջարի՝ միշտ փնասակար է առողջ ակռաներուն, ոչ այնչափ իր ստամոքսին մէջ հանած կազովը՝ որչափ անմիջապէս մեր ծասքիչ գործա-

րանացը հետ շփուելուն համար :

Բ . Թէ որ շաքարի յագեալ լուծման մը մէջ ակռայ մը ձգուելու ըլլայ, իր բնալուծական կազմութիւնը այնպէս կ'այլայլի, որ սոսնձային գոյացութեան մը կը փոխուի, փայլունութիւնը կը կորսուի, ու ծակ ծակ կ'ըլլայ, ու շատ դիւրաւ ալ կը քայքայի :

Գ . Նոյն հանգամանացս պատճառը ազատ թթուի մը ներգործութիւնը չէ, որովհետեւ յայտնի է որ շաքարին մէջ չկայ, հապա շաքարին ձրկտումն է որ ակռայի կրային խարսխին հետ կ'ուզէ բնալուծաբար զուգադրիլ :

Դ . Ակռային արծնուածքը ոսկրային մասէն աւելի քիչ կը փնասուի . և պատճառը այն է որ կրածնի փլորաւորը բնալուծական հակազդիչներուն ներգործութեանը շատ աւելի լաւ կրնայ դիմակալել, քան կրի ծծմբուտը :

Ժ Ա Մ Ա Ն Ա Կ Ա Կ Ի Յ Ք

Արեւիկեան վերջին խնդիրն ու պատերազմը ¹ :

1853 — ՕԳՈՍՏՈՍ

Ք . Երկրորդ օրը (տես Մայիս 31) Աւստրիոյ քահնիճը պատասխան տուաւ . Աւստրիա Դանուբեան իշխանութիւններէն Ռուս զօրաց ելլողը խաղաղութեան հաստատութեանը քայլ մը տուաւ . ինչպէս : Աւստրիա որոշած է որ Դրան հաւանութեամբ այն գաւառները բռնէ, բայց ասով Ռուսիոյ դէմ թշնամութիւն ցուցնել չէ միտքը :

Վիեննայու մէջ Գաղղիոյ և Մեծին Բրիտանիոյ լիազոր գեղականները մէկ կողմանէ ու Աւստրիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէին մէկալ կողմանէ իրարու ծանուցադիր կու տան : Իրեք տէրութիւնները միաբան են որ Բարձրագոյն Դրան Ռուսիոյ կայսերական արքունեաց հետ յարաբերութիւնները չեն կրնար հաստատուն ու աւական ըլլալ . Ե . Եթէ Ռուսիոյ մինչև հիմայ Մոլդաւիոյ, Վալաքիոյ ու Սերվիոյ վրայ ունեցած պաշտպանութիւնը չգաղթի, և թէ որ Դրան իր այդ գաւառաց տուած արտօնութիւնները միարան տէրութեանց երաշխաւորութեանը տակ չիյնայ . Բ .

1 Տես Հտ . 2 ժ Գ . երես 15, 92, 159, 191, 223, 255, 286, 334 . Հտ . Ժ Դ . երես 11, 82, 129, 162 :

Թէ որ Դանուբի նաւագնացութիւնը ու անոր բերանները ամենայն արգելքներէ ազատ չըլլան .

Գ . Եթէ 1841ին Յուլիսի 13ին ստորագրուած գաղնագրութիւնը նորէն չքննուի միաբանութեամբ ստորագրող կողմերուն, Եւրոպական հաւասարակշռութեան շահուն համար . Դ . Եթէ Ռուսիա չգաղթի Բարձրագոյն Դրան հպատակաց վրայ ցրցուցած պաշտօնական պաշտպանութեան, և թէ որ Գաղղիա, Աւստրիա, Մեծին Բրիտանիա, Բրուսիա և Ռուսիա միարան չըլլան ինքրեւել Տաճկի տէրութեան, առանց ամենեկին իր պատուոյն և անկախութեանը արատ մը բերելու, իր այլ և այլ քրիստոնեայ հպատակաց կրօնական արտօնութեանցը հաստատութիւնը ու պահպանութիւնը : — Աւստրիա ալ իր կողմանէ ինքզինք երկու արեւմտեան տէրութեանց դիմաց միաբան կը ճանչնայ, ու մինչև ընդհանուր խաղաղութեան հաստատուիլը կը խոստանայ Ռուսաստանի հետ ամենեկին իրաւախոհութեան չմանկելու . մինչև որ Ռուսիա այս վերջինչալ չորս պայմանները ամբողջապէս չընդունի . այլ Աւստրիա իր կողմանէ ազատ կը ճանչնայ ինքզինք խաղաղութեան ուրիշ պայմաններ ալ աւելցնելու թէ որ ինքն ալ բռնագաթի պատերազմին մէջ մտնելու :

Գաղղիացւոց և Անգղիացւոց նաւախուժի զօրքը Ալանտ կղզիները կ'եկան (տես 13) :

10 . Աւստրիոյ արտաքին գործոց պաշտօնէայ

Պուլ կամը պաշտօնագիր մը կը գրէ, Բեգրպուրկ կեցող Աստորիոյ գեսպան Էսգէրհան կոմսին (տես 8)։ Արեւմտեան տէրութեանց առաջարկած խաղաղութեան չորս պայմանները Ռուսիոյ դահլըճին կը ներկայացուի։ Աստորիա ալ միաբան է որ այդ պայմանները անսնորհիւնէն հարկաւոր են հաստատուն խաղաղութեան մը հասնելու համար, ուստի կը յանձնէ Բեգրպուրկի դահլըճին որ ընդունելու գէտ չգնէ։ (Տ. 26)։

12. Ճերմակ ծովու նաւահանգիստները (Արխանկէ, Օնէկա եւայն) պաշարման վիճակին մէջ կը դուրսնան Գաղղիոյ ու Մեծին Բրիտանիոյ միացեալ նաւախուժներէն։

13. Դաշնակցաց ծովային ու ցամաքային զօրքը Ալանտ կղզիները կ'եւան (Տ. 8)։ ու Կար, Նէրիւր, Բարուվալ և Տէչէն ծովակալաց ու Պարակէ-Տ' Իլիէ զօրավարին առաջնորդութեամբը Պոմարսուկսը գնդակակոծել կը սկսին, որն որ 16ին անձնատուր կ'ըլլայ։ Ռուսաց պահապան զօրքը ու Պոտիսքոյ զօրավարը պատերազմական գերի կ'իյնան, դաշնակիցք ամբողջութեամբ կը փլցնեն։ Բապքէից մարաշխարը Դանուբի բանակէն վարսաւիա կը դառնայ։

Պեռլինի դահլըճը պաշտօնագիր մը կը խաւրէ իր Բեգրպուրկի դեսպանին, հաստատութիւն տալով Աստորիոյ ամսոյս 10ին (Տ. անգ.) խրկած ծանուցագրին։ և կը յուսայ որ Ռուսաստան իր կառավարութիւնը բամբասողաց կը ցուցնէ իր խաղաղութեան հակամիտութիւնը։

17. Աստորիա ու Բրուսիա Գերմանական ազգային ժողովոյն կը ներկայացնեն Բեգրպուրկի, Բարիլու, Լոնտոնի, Վիեննայու ու Պեռլինի դահլըճաց յունիսի 29ին և յունիսի 21ին ու 24ին, արեւելեան խնդրոյն վրայ իրարու գրուած ծանուցագիրները։ այս ներկայացուցմանէ վերջը՝ կը ճանկցուի որ Ռուսաց Դանուբեան գաւառներէն ելելը, խաղաղութեան նորէն հաստատուելուն գլխաւոր ու կարեւոր քայլ մը առնուած պիտի սեպուի։

20. Աստորիացի զօրաց բանակ մը Մարաշխարտի տեղակալ Գորոնիին կոմսին հրամանատարութեանը տակ գէտ ի վաշաքիա կը սկսի մանալ։

22. Իօմէր փաշա Պուրքէշու կը մտնէ։ 26ին ալ կը հասնի Տերվիշ փաշան իբր 'Իրան արտաքոյ կարգի տեսուչ։ Տերվիշ փաշային կը ծանուցանէ թէ Աստորիացիք առ ժամանակ մի երկիրս պիտի բռնեն իբրեւ Սուլթանին դաշնակից։ հին արտօնութիւնները անխախտ պիտի մնան։ Աստորիացիք զապական փախստականները երկրէն դուրս պիտի ելնեն։ (Տ. 31)։

23. Անգղիացւոց Միլնֆա շոգենաւը ռուս Լաբոնիոյ գլխաւոր Գուլա քաղաքը կը ռմբակոծէ։

25. Պարոն Բրոքէշ-Օսգէն Աստորիոյ Գերմանական դաշնակցութեան քովի լիազօր պաշտօնէայն, ազգային ժողովոյն քանի մը խորհրդածութիւններ կը ներկայացնէ արեւելեան խնդրոց վրայ, ու կը հետեւցնէ որ ժողովոյն պատուոյն կը վայլէ որ բոլոր Եւրոպան երկու բաժնող խըն-

դրէ մը Գերմանիա ալ երկայն տտեն ինքզինքը հեռու չբռնէ։

26. Նեսըլլուտ կոմսը ծանուցագիր մը կը խրկէ առ Կորչաքով Իշխան ի պատասխանի Աստորիոյ առաջարկութեանցը (Տ. 10)։ Ռուսիա չորս պայմաններ կը մերժէ։ ինքը պաշտպանողական վիճակի մէջ պիտի կենայ՝ սպասելով որ խաղաղութեան ընդունելի պայմաններ իրեն առաջարկուին, բայց նորոշած է հաստատապէս որ իր երկիրները ո՛ր և իցէ կողմանէ վրայ եկած յարձակմանցը գէտ պաշտպանէ։ Նոյն իմաստով պատասխան մըն ալ Բրուսիոյ կը խրկուի (Տ. 13)։ Բեգրպուրկի դահլըճը չորս պայմաններ ընդունելու իր պատուոյն ու իր նիւթական և քաղաքական շահուցը գէտ կը սեպէ։ Դանուբեան գաւառաց Ռուս զօրքերէն պարպուիլը բաւական էր Բրուսիոյ և Աստորիոյ Բեգրպուրկ խրկած խնդիրքը հաճելու թէ իբր իրենց առանձին տէրութեան շահուն և թէ բոլոր Գերմանիոյ նկատմամբ։ Աս զեջողութեամբ, կը կարծէ Ռուսիա՝ որ Ապրիլի 20ին յաւելեալ յօդուածը գրելու պատճառանք առած առիթը կը դադարի, ինչպէս նաև Բրուսիոյ խոտմանը՝ որով դաշնակցեցաւ Աստորիոյ հետ որ այս վերջի տէրութեանս վրայ յարձակմանց ժամանակ՝ իրենց հետ մէկ ըլլայ։

31. Տերվիշ փաշան Պուրքէշուի մէջ առժամանակեայ մատակարարութեան ժողով մը կը հաստատէ, Կանգակուզէն իշխանին նախագահութեամբ։ (Տ. 22)։

Վիեննայի դահլըճը շրջաբերական մը կը հրատարակէ իր գերմանական արքունեաց քով ունեցած նուիրակացը։ Անով Կայսերական նուիրակաց կը յանձնուի որ իմացնեն իւրաքանչիւր տէրութեանց թէ ինչ յարգ կուտայ Աստորիա, թէ որ Գերմանական ազգային ժողովն ալ ամսոյս 8ին ծանուցագրին չորս պայմաններ ընդունելու ըլլայ։ Աստորիա կը փափաքի որ բոլոր Գերմանիա Աստորիոյ ունեցած տեսութիւնը առնելով որոշ քաղաքական գրքի մը մէջ մանայ, հրատարակելով որ Ռուսիոյ հետ իրաւախոհութիւն մը ունենալու հիմը այս չորս առաջարկութեանց ընդունուելէն կը կախուի։ Գերմանիոյ անտարբեր կենալը իր պատուոյն մնաս կը բերէ, կ'ըսէ։ Աստորիա չտարակուսիր որ Դանուբեան գաւառները բռնելովը ապրիլի դաշնադրութեան համեմատ գործած պիտի սեպուի։

Անգղիական ու Գաղղիական նաւախուժ մը Ֆեպրիէ-Տէբոնդ ծովակալին առաջնորդութեամբ Բամշաքքայի ծովեզերացը վրայ Բեգրպուրկի քաղաքին ու բերդին հետ կը զարնուին, և Դաշնակիցք կորստով ետ կը քաշուին։

1 Գղ. Accomodement.